

Opa hostil i concentració bancària

Al final de la primera dècada del segle XXI, hi havia a Espanya 55 entitats bancàries que han passat als 10 grups actuals. El procés de concentració ha estat empès per l'esclat de la bombolla immobiliària. Operacions fetes més tard, com l'absorció del Popular pel Santander el 2018, o de Bankia per CaixaBank el 2021, també tenen les arrels en la crisi que comença l'any 2008. Després, el sector bancari ha estat més regulat i durant un període llarg en un entorn de tipus d'interès baixos que van disminuir la seva rendibilitat. Molts bancs europeus encara tenen un valor de mercat per sota del valor en llibres, una indicació que no són prou rendibles. Al mateix temps, el sector ha estat sotmès a la disrupció digital, que requereix grans inversions en tecnologia, a més de fer obsoletes les extenses xarxes d'oficines. La conjunció d'aquests elements fa que la grandària d'un banc importi, a causa de les economies d'escala en la tecnologia. Una de les raons per les quals els bancs americans tenen millors resultats que els europeus és que allà s'han format grans bancs nacionals, cosa que a Europa no ha passat al no completar-se la Unió Bancària. Una raó addicional és que, per reduir l'excés de capacitat, les fusions nacionals són les adequades, perquè és on els bancs tenen solapaments. L'entitat resultant podrà reduir costos en serveis centrals, plataforma tecnològica i en la xarxa d'oficines, així com adaptar la plantilla a l'economia digital. Malgrat les crides del Banc Central Europeu (BCE) perquè es facin fusions transfrontereres per guanyar escala i solvència sense malmetre la competència, la gran majoria són nacionals.

Aquestes consideracions venen a to per la segona proposta de fusió, esdevinguda una arriscada opa hostil, del BBVA al Banc Sabadell. ¿Serà una fusió bona per als accionistes i per a la societat en general (i en particular per a clients i treballadors)? Des del punt de vista del BBVA, guanyar pes a Espanya i al Regne Unit (on Sabadell té el banc TSB) és bo, perquè equilibra el balanç d'un banc que té grans interessos a Mèxic i a Turquia. Al BCE no li agrada que els bancs europeus tinguin grans interessos fora d'Europa i la tendència internacional és al reempla-

XAVIER VIVES

ECONOMISTA, PROFESSOR DE L'IESE

ment nacional dels grans grups bancaris. Entre els accionistes del Sabadell, com en molts bancs, els fons d'inversió tenen més del 50% del capital, i bastants, com BlackRock, Vanguard o Norges, estan als dos bancs. L'èxit de l'opa dependrà molt, doncs, de l'actitud dels fons, que pot venir condicionada pels seus interessos generals en un entorn polític en què els governs espanyol, català i valencià s'hi oposen. A més, per a l'èxit de la fusió les sinergies s'han de materialitzar i les plataformes tecnològiques s'han d'integrar bé. Recordem la mala experiència del

GETTY

Quan un banc que té molta relació directa amb pimes és absorbit per un gran banc, es perd la informació "tova"

Sabadell en la integració del TSB. Els treballadors poden esperar una reestructuració (donats els costos anunciats pel BBVA) seguint la tradició a la banca de baixes incentivades.

La fusió afectaria el nivell de competència a Espanya i als mercats regionals com Catalunya. En el mercat actual a Espanya la remuneració dels dipòsits no ha seguit el ritme de la pujada de tipus. Les tres grans entitats restants postfusió (CaixaBank, BBVA-Sabadell i Santander) tindrien entre un 70% i un 75% del mercat bancari de dipòsits i préstecs, a gran distància dels altres competidors. Es pot argumentar que la fusió genera una entitat més simètrica amb CaixaBank i Santander i que la competència no hauria de patir. Més, comptant amb la banca online i les noves entitats digitals, que poden ser plataformes tecnològiques. Ara bé, aquesta simetria no es donaria per exemple a Catalunya, on l'entitat fusionada dominaria el mercat del crèdit. A més, el Sabadell és especialista en crèdit a pimes i la desaparició d'un banc especialitzat pot erosionar el crèdit a aquestes. Això és així no

només perquè els bancs no poden tenir massa concentració de risc en una empresa (i moltes empreses tenen crèdits de Sabadell i BBVA alhora), sinó també perquè hi ha evidència que, quan un banc que té molta relació directa amb pimes és absorbit per un gran banc, es perd la informació "tova", la que no es pot codificar en un *credit scoring*, i el crèdit en pot sortir perjudicat. Les autoritats de competència difícilment poden aprovar la fusió sense imposar remeis, com a mínim, en algunes regions. El problema és que la desinversió en sucursals no és un remei avui en dia, perquè no està clar qui les voldria comprar per a activitat bancària i, més important, la fusió no pot fer renéixer una entitat especialitzada en pimes.

Des del punt de vista de Catalunya, està clar que la fusió representaria una pèrdua de poder de decisió local. La gran pregunta és si el Sabadell té prou grandària per seguir endavant de manera independent com a banc especialitzat en pimes i en segments de banca digital. Hi ha raons per contestar afirmativament; hi ha bancs més petits amb models de negoci d'èxit i rendibles (a Espanya, Bankinter, per exemple).